

Το «φαινόμενο» του πετρελαίου

Του κ. Μιχ. ΓΚΙΟΚΑ

Οι τρέχουσες διεθνείς εξελίξεις και τα τρέχοντα διεθνή οικονομικά προβλήματα, όπως π.χ. το θέμα της τιμής του πετρελαίου - η οποία γνωρίζει ημέρες δόξης, συνεχώς ανερχομένη προς δυσθεώρητα ύψη -, οδηγούν σε μελαγχολικές σκέψεις για την εξέλιξη της οικονομίας διαφόρων Χωρών, ιδίως των εξ αυτών ασθενεστέρων, προκαλούν συναισθήματα ανησυχίας και φιλοσοφικές θεωρήσεις του «φαινομένου»...

Κατά τις τελευταίες, εδραζόμενες σε διάφορες φιλοσοφικές δοξασίες, το «φαινόμενο», άλλοτε μεν ταυτίζεται με την άδηλη πραγματικότητα, που ευρίσκεται όπισθεν αυτού, άλλοτε δε θεωρείται εντελώς κεχωρισμένο αυτής.

Ποία εκ των δύο αυτών περιπτώσεων συντρέχει σε κάθε περίπτωση, όπως π.χ. στην παρούσα οικονομική κρίση, που προκαλείται από τις συνεχείς και άνευ εμφανούς αιτίας - πλην εκείνης του κέρδους - ανατιμήσεις της τιμής του πετρελαίου - τείνοντος να δικαιώσει την προσωνυμία του ως μαύρου χρυσού - είναι ζήτημα «βαθείας» μελέτης του θέματος, εσωτερικών παρορμήσεων, «κακοήθων» προθέσεων των Αναλυτών ή «σωτήρων» της οικονομίας, παγκόσμιας, διεθνούς, εθνικής...

Οι Αρχαίοι ημών Πρόγονοι, ομιλούντες άλλοτε κατ' εκείνην την εποχήν περί οικονομίας εν γένει, πέραν των άλλων οριοθετήσεων του όρου, διετύπωσαν και την άποψη: «την υπάρχουσαν ουσίαν δυσίν τίμα ένεκεν, του τε δύνασθαι εκτίσαι μεγάλην ζημίαν και του βοηθήσαι φίλω σπουδαίω δυστυχοῦντι» (Ισοκράτης προς Δημόνικον), δηλαδή, «πρέπει κάποιος να εκτιμά, να μη σπα-

Ποσοτώσεις παραγωγής πετρελαίου υπό των Χωρών - Μελών του ΟΡΕC
Σε εκατομ. βαρέλ. ανά ημέρα

Χώρα	Δυνατ. παραγ.	Παλαιές	Νέες
Σαουδ. Αραβία	10.500	8.253	8.513
Ιράν	3.750	3.727	3.844
Βενεζουέλα	3.050	2.928	3.018
Ηνωμ. Εμιράτα	2.500	2.219	2.289
Κουβέϊτ	2.450	2.037	2.101
Νιγηρία	2.200	2.091	2.157
Λιβύη	1.500	1.361	1.404
Ινδονησία	1.400	1.317	1.359
Αλγερία	0,950	0,811	0,877
Κατάρ	0,760	0,658	0,679
Ιράκ (Μη υπαγόμενο λόγω κυρώσεων)	3.000	-	-
Σύνολο	29.060	25.400	26.200

ταλά την περυσία που έχει για δύο λόγους: πρώτον για να έχει την ευχέρεια να αντιμετωπίσει μία απρόβλεπτη ζημία ή έκτακτη ανάγκη και δεύτερον για να μπορεί να βοηθήσει έναν φίλον του, εξ αυτών που θεωρεί σπουδαίους».

Παρά την ορθότητα της αρχαίας προτροπής, εκ των πραγμάτων δημιουργείται η εντύπωση, ότι σήμερα το πρόβλημα δεν είναι η διατήρηση της «περιουσίας» για την αντιμετώπιση μελλοντικών δυσχερών καταστάσεων, αλλά εστιάζεται στην διάσωση αυτής καθ' εαυτής της «περιουσίας».

Εάν ως «περιουσία» στην προκειμένη περίπτωση νοηθεί π.χ. η οικονομία μίας

Χώρας εν τω συνόλω της, είναι ευχερής η κατανόηση των κινδύνων, που αυτή αντιμετωπίζει, συνεπεία των νέων συνθηκών, τις οποίες προκαλεί η διεθνής συγκυρία.

Διότι, η τιμή του πετρελαίου¹ επηρεάζει, ως γνωστόν, την συνολική «λειτουργία» της οικονομικής και κοινωνικής μηχανής (παραγωγή, μεταφορές, ναυτιλία, επίπεδο διαβίωσης κ.λ.).

Με δεδομένη την «θέση» των Εκπροσώπων των Κρατών εκείνων², τα οποία ευτύχησαν εκ τύχης να διαθέτουν στην χωρική τους δικαιοδοσία υπέδαφος πλούσιο σε κοιτάσματα πετρελαίου, ότι ήδη «άγγιξαν»³ τα όριά τους, σε σχέση με την άντληση και εκμετάλλευση αυτού του

1. Αναλύσεις επί του θέματος κ.λ. βλ. σε σχετικά άρθρα των *FINANCIAL TIMES* της 8/9/2000.

2. Οι Χώρες - Μέλη του ΟΡΕC εισέπραξαν εκ των πωλήσεων πετρελαίου το έτος 1998 116 δισεκ. δολλ., το έτος 1999 161 δισεκ. δολλ. και αναμένεται να εισπράξουν κατά το τρέχον έτος 2000 250 δισεκ. δολλ. (δολλ. ΗΠΑ).

3. Τυχόν επιδίωξη άμεσης αύξησης της ημερήσιας παραγωγής πετρελαίου δεν είναι ευχερής υπόθεση, δεδομένου, ότι εκ των Χωρών - Μελών του ΟΡΕC ελάχιστες είναι εκείνες οι οποίες μπορούν να το επιτύχουν αμέσως, με πρώτη την Σαουδική Αραβία, η οποία επί πλέον εξόρυξης 3.000.000 βαρελ.ημερησίως μπορεί να αντλήσει μόνη αυτή 2.000.000 βαρέλ.

φυσικού αγαθού, η κατάσταση τείνει προς τα όρια του τραγικού, ιδίως για οικονομίες ασθενείς, ή οικονομίες μη διαθέτουσες εναλλακτικές λύσεις ή προσβάσεις σε άλλες πηγές και μορφές ενέργειας (π.χ. φυσικό αέριο κ.λ.).

Η απλή ενασχόληση από πλευράς Ηγεσιών Κρατών με την ερμηνεία του «φαινομένου» και των «αιτίων» ή των «προθέσεων», που το έχουν προκαλέσει δεν λύνει το πρόβλημα, το οποίο με την πάροδο του χρόνου τείνει να καθίσταται περισσότερο σύνθετο, όπως δεν το λύνει και η εκ των υστέρων «ειλικρινής» μεταμέλεια για την ενδεχόμενη (κατά το παρελθόν) κατασπατάληση ενεργειακών πόρων, ιδίως υπό των λεγομένων ανεπτυγμένων οικονομιών...

Η «εκλογίκευση» του προβλήματος του πετρελαίου είναι σαφές, ότι πρέπει να εκταθεί πέραν της τιμής του: είναι αναγκαίος ο «σεβασμός» από τους εκ τύχης αρχικούς κατόχους του φυσικού αυτού αγαθού των αναγκών των χρηστών του, όπως, επίσης, είναι αναγκαίος ο «σεβασμός» από τους χρήστες προς αυτό τούτο το αγαθό, (το οποίο δεν είναι απεριορίστων ποσοτήτων) και προς τις έλλογες ανάγκες των εκ τύχης αρχικών ιδιοκτητών του, οι οποίοι ενίοτε υφίστανται και ζημίες...

Εάν εν προκειμένω ένθεν κακείθεν δεν «πρυτανεύσουν» λογικές σκέψεις, το λεγόμενο περί Ανθρώπων: Homo Hominis lupus⁴ (ο Άνθρωπος για τον Άνθρωπο είναι -ενίοτε - λύκος), ευχερώς (εν παραφράσει), θα ισχύει και περί Κρατών και είναι ήδη σαφές ποία εξ αυτών «κέρχτηνται την ισχύν εν τω κόσμω τούτω» και υπό ποίους όρους «πρέπει» να την ασκούν⁵...

4. Η φράση ανήκει στον Ρωμαίο Ποιητή Πλαύτο, περιλαμβανομένη στο έργο του «Asinaria» II, 4, 88, και υπονοεί, ότι οι Άνθρωποι γίνονται άγρια θηρία σε περίπτωση αντίθεσης συμφερόντων...

5. «Τον άρχοντα τριών δει μεμνήσθαι: πρώτον μεν ότι Ανθρώπων άρχει· δεύτερον, ότι κατά νόμους άρχει· τρίτον, ότι ουκ αεί άρχει...», Αγάθων (ο Τεσσαμενού), Έλλην, τραγικός Ποιητής, 5ος π.Χ. αιών.